

Fiolstræde 17 B, Postboks 2188, 1017 København K
taenk.dk · fbr@fbr.dk · +45 7741 7741
CVR: 6387 0528

Erhvervsminister Simon Kollerup
Justitsminister Nick Hækkerup

min@em.dk og jm@jm.dk

7. november 2019
Dok. 194862

Kære erhvervsminister Simon Kollerup og justitsminister Nick Hækkerup

Vi skriver til jer i anledning af de forhandlinger, der pågår i disse dage i EU-rådsregi vedr. direktivet om forbrugernes kollektive interesser (gruppesøgsmål). Vi kan forstå, at forhandlingerne er fremskredne, og at formandskabets ambition er at opnå en generel indstilling i forbindelse med rådsmødet ultimo november.

Vi vil derfor her på falderebet gerne give vores synspunkter til kende i håb om, at regeringen på forbrugernes vegne vil støtte op om direktivforslaget i en så ambitiøs form som muligt.

Det er en stigende erkendelse i EU, at der er behov for at inddrage forbrugerorganisationerne i håndhævelsesopgaverne om forbrugerbeskyttelse. Det skyldes bl.a., at forbrugerorganisationerne har andre muligheder for at være i direkte dialog med forbrugerne samt et andet blik for hvilke sager, der fylder i forbrugernes hverdag, end myndighedernes typisk mere nøgterne blik. Endelig er myndighederne naturligt nok ofte mere optagede af at sikre reglernes overholdelse, end af at varetage de berørte forbrugeres interesser i de pågældende sager. Så uanset at håndhævelse af gældende lovgivning principielt er en myndighedsopgave, er virkeligheden den, at der er en række tilfælde, hvor myndighederne ikke kan eller vil løfte opgaven – eller hvor et engagement fra forbrugerorganisationerne kan være et tiltrængt supplement til myndighedernes håndhævelse.

Myndighedernes fokus vil således for det første typisk være på den rene håndhævelse af f.eks. konkurrencereglerne eller GDPR. De færreste myndigheder vil i den forbindelse have hjemmel til også at opnå erstatning, ombytning, reparation, prisnedsættelse etc. til de forbrugere, hvis rettigheder konkret er blevet krænkede. Et godt eksempel er netop overtrædelse af GDPR, hvor Datatilsynet ikke har hjemmel til at opnå erstatning til den krænkede part. Et andet eksempel er Forbrugerombudsmandens virksomhed, der jo heller ikke nødvendigvis sikrer compensation eller mangelsbeføjelser til forbrugerne.

For det andet, er der mange sager, som slet ikke bliver forfulgt af de håndhævende myndigheder. Effektive gruppesøgsmålsregler – og allerhelst muligheden for at relevante forbrugerorganisationer kan anlægge opt-out søgsmål som f.eks. i Norge, Portugal og Holland – ville give forbrugerne mulighed for at få den oprejsning, myndighederne ikke kan/vil give dem. Som eksempel kan nævnes Volkswagen-sagen, hvor det i høj grad ville give mening, hvis europæiske forbrugere i samlet flok kunne anlægge søgsmål i Tyskland.

Forbrugerrådet
Tænk

Et særligt område af relevans for adgangen til gruppesøgsmål, og af stor relevans for netop dette direktivforslag, er spørgsmålet om de håndhævende myndigheders jurisdiktion, der ofte sætter begrænsninger for en effektiv håndhævelse på tværs af grænserne. Dette kan bl.a. gøre sig gældende i sager, hvor webbutikker hjemmehørende i andre EU-lande – eller tredjelande – forbryder sig mod f.eks. markedsføringslovgivningen, reglerne om produktsikkerhed eller GDPR. Det er derfor for os åbenlyst nødvendigt, at forbrugerne får et harmoniseret regelsæt i EU, der giver mulighed for at anlægge gruppesøgsmål på tværs af grænserne. På den måde kan man effektivt og i samlet flok føre sager mod virksomheder, der forbryder sig mod forbrugerrettighederne.

I forhold til direktivforslagets konkrete indhold håber vi, at regeringen vil arbejde for følgende:

- Mulighed for, at forbrugerorganisationer kan føre grænseoverskridende gruppesøgsmål – helst i form af opt-out søgsmål, hvor forbrugerne skal framelde sig frem for at tilmelde sig.
- Mulighed for, at forbrugerorganisationerne kan opnå økonomisk støtte til disse søgsmål – både statslig støtte og mulighed for tredjepartsfinansiering.
- Anvendelsesområdet for direktivet bliver så bredt som muligt, og at det nuværende anvendelsesområde ikke anses for at være udtømmende.
- At flypassagerers rettigheder som følge af direktivet ikke tages ud i forbindelse med evalueringen af direktivet om 2 år.
- Afgørelser fra administrative myndigheder om krænkelse, f.eks. om brud på GDPR eller konkurrenceretten, skal kunne lægges til grund som uomtvisteligt bevis i gruppesøgsmålsager således, at der ikke endnu en gang skal føres bevis for, at der foreligger en krænkelse af EU-retten, når sagen indbringes for domstolene. Domstolene vil da alene skulle forholde sig til erstatningsspørgsmålet, hvilket vil effektivisere processen og sikre ensartede afgørelser.

Vi er bekendte med, at Dansk Erhverv og Dansk Industri bl.a. bekymrer sig om muligheden i direktivforslaget for omgåelse af de nuværende danske regler for gruppesøgsmål og for muligheden for statslig støtte til gruppesøgsmål. Det er imidlertid vores håb, at regeringen i forbindelse med implementeringen af dette direktiv netop vil tage de danske regler op til revision.

I modsætning til Dansk Erhverv og Dansk Industri synes vi nemlig, at det ville være oplagt at se på en udvidelse af reglerne for opt-out gruppesøgsmål og tillægge forbrugerorganisationer denne kompetence for nationale søgsmål. I dag er det i Danmark kun Forbrugerombudsmanden, der har denne ret. Vi så gerne, at vi kunne følge den norske model, hvor Forbrukerrådet har samme mulighed. Helst så vi naturligvis denne ret skrevet ind i direktivforslaget, men som et minimum er det vigtigt, at direktivet ikke er til hinder for en senere dansk beslutning herom.

I forhold til statslig støtte bør disse gruppesøgsmål ses som et supplement til myndighedshåndhævelsen, og er derfor, efter vores opfattelse, helt legitime at bruge statslige midler til. Derfor bør reglerne om fri proces udvides til også at gælde grænseoverskridende gruppesøgsmål anlagt af forbrugerorganisationer, i det omfang støtten ikke kan opnås i det

land, sagen anlægges. For dog at imødegå bekymringerne omkring statslig finansiering kunne man oprette en statslig fond, som overtager overskydende midler fra tidligere gruppesøgsmål, og uddeler disse midler til nye gruppesøgsmål. Denne model anvendes allerede i dag i bl.a. Storbritannien i f.eks. opt-out sager, hvor beløbene, der tilkendes de enkelte forbrugere, kan være meget små, og derfor ikke altid uddeles.

Vi håber, at I vil inddrage vores synspunkter i forhandlingerne i EU, og ikke mindst når direktivet skal implementeres i Danmark. Det er vigtigt, at vi får nogle danske regler, der giver forbrugerne adgang til effektive retsmidler, når deres rettigheder bliver krænkede, som vi fx har set det med billetbørser, der sælger billetter til overpris, banker der tilbyder investeringsprodukter, som kun de selv tjener på, og data fra forbrugere, der høstes og bruges på ulovlig vis.

Med venlig hilsen

Anja Phillip
Formand

Vagn Jelsø
Vicedirektør

Brevet er desuden sendt til Folketingets Europaudvalg til orientering.